

GUGONG OG DE KEJSERLIGE ROBER

Den Forbudte By, et verdenskendt var-tegn, fungerede i flere hundrede år som hjem for den kinesiske kejser og hans hof under Ming- og Qing-dynastierne. Den er beliggende centralt i metropolen Beijing, let genkendelig på sine gule tage, massive røde mure og den omkringliggende vold-grav.

Det er interessant at forestille sig, at området indtil 1912 var et tæt lukket samfund. I februar 1912, som konsekvens af den kinesiske revolution, blev den sidste siddende kejser, den bare femårige kejser Xuantong, tvunget til at abdicere fra tronen. Det markerede afslutningen på Qing-dynastiet (og Kinas tusindårige historie som kejserdømme).

Selvom kejser Xuantong frasagde sig tronen i 1912, flyttede den sidste del af det kejserlige embedsapparat først officielt ud af Den Forbudte By i 1924. Først da blev det før så tætlukkede samfund åbnet op, og det blev herefter muligt for den menige kineser at få et indblik i, hvordan livet i og omkring hoffet var foregået.

I dag er Den Forbudte By en af Kinas absolut største turistattraktioner¹, og det 720.000 m² store areal rummer blandt andet et fascinerende museum dedikeret til kejsernes imponerende ursamling, adskillige templer, restauranter – og 5-stjernede toiletter, som blev installeret i forbindelse med OL-værtsskabet i 2008.

Den nye hverdag i Den Forbudte By,

hvor horder af turister nu betræder de før så afsondrede rum, ligger milevidt fra tidligere tiders kejserlige embedsapparat, hvor rang, betydning, tilhørsforhold, hierarki og gøremål blev identificeret via beklædning, farver og smykker – og hvor ens rang afgjorde, hvilke rum man havde adgang til. Så selv om kejseren havde en omfangsrig og varieret garderobe, blev der altså ikke fundet plads til hverken kakishorts, forvaskede T-shirts eller udtrådte ECCO-sanda-ler ved det kinesiske hof.

¹ Den Forbudte By har siden 2012 haft i gennemsnit 14 millioner besøgende om året.

DEN FORBUDTE BYS GRUNDPLAN

Den Forbudte By ligger i centrum af Beijing, og paladsområdet er kun tilgængeligt via en af de fire porte (kun to af portene kan benyttes af turister). *Wǔmén* 午门 i syd, *Shénwǔmén* 神武门 i nord, *Dōnghuāmén* 东华门 i øst og *Xīhuāmén* 西华门 i vest. De to porte, man kan benytte, er *Wǔmén*, der vender ud imod den altid travle Vestlige Chang 'An Boulevard (*Xī Cháng'ān Jiē*, 西长安街) og den Himmelske Freds Port². Den Himmelske Freds Port er let genkendelig med sit store portræt af Formand Mao, der fra sin plads over porten har frit udsyn over Tiananmenpladsen, Folkets Store Hal, Nationalmuseet samt sit eget mausoleum.

Det var netop fra Den Himmelske Freds Port, at Mao Zedong udråbte Folkerepublikken Kina 1. oktober 1949, og hans portræt er flankeret af sætningerne 中央人民政府万岁 (*Zhōngyāng Rénmín Zhèngfǔ wànsuì*, længe leve folkerepublikkens regering) og 世界人民大团结万岁 (*Shìjiè rénmín dà tuánjié wànsuì*, længe leve den store enhed af verdens folk).

Porten *Shénwǔmén* i nord fungerer som udgang, og man kan fortsætte sin udforskning af det kejserlige Beijing ved at kryd-

2 Den Himmelske Freds Port fungerer som hovedindgangen til det kejserlige paladsområde.

3 Denne eksamen blev afholdt hvert tredje år og var den højst opnåelige eksamen i det feudale Kina. Eksamen blev brugt til at finde velegnede kandidater til embedsbureaukariatet, og de få succesfulde kandidater kunne efter endt eksamen kalde sig *jìnshì* 进士 (Paladsuddannet).

4 Den Store Rådsforsamling (办事军机事务处 *bànshìjūnjīshìwùchǔ*) var en yderst vigtig og magtfuld politisk enhed, der bistod kejseren i politiske beslutninger.

se vejen og gå ind i den overfor liggende *Jǐngshān* park 景山公园 (opkaldt efter den menneskeskabte bakke *Jǐngshān* i parken). Parken var oprindeligt en privat kejserlig have og tæt forbundet med livet i Den Forbudte By.

Jǐngshān tårner sig majestætisk op over Beijings tage og har forkælet besøgende med en betagende udsigt ud over det centrale Beijings hustage og Den Forbudte By siden åbningen for offentligheden i 1928.

Selve Den Forbudte By er opdelt i to halvdele: Det Ydre Palads og Det Indre Palads. Det Ydre Palads er det største af de to områder og er kun tilgængelig via tre af de fire porte (kun *Shénwǔmén* giver ikke adgang til Det Ydre Palads). Foruden talrige templer, paladshaver og pavilloner er Det Ydre Palads hjemsted for tre store haller, lagt på lige linje som perler på en snor.

Tàihédiàn 太和殿 eller Den Højeste Harmonis Hal er den første og største af hallerne. Den blev brugt ved lejligheder af yderste vigtighed, såsom kejserens kroning, fejringen af hans fødselsdag samt ved hans bryllupsceremonier. Det var også her, man fejrede nytår og vintersolhverv.

Zhōnghédiàn 中和殿 eller Den Fuldendte Harmonis Hal er den mindste af de tre haller og fungerede hovedsageligt som kejserens private opholdsrum imellem ceremonier. Her havde han mulighed for at læse religiøse bønnetekster og slappe af, inden han fortsatte sine ceremonielle pligter i Den Højeste Harmonis Hal.

Bǎohédiàn 保和殿 eller Hallen til Opretholdelse af Harmoni blev brugt til at øve kejserlige ceremonier. Hallen fungerede samtidig som eksamenslokale for den afsluttende del af eksamen for den kejserlige civiltjeneste³.

Nord for Det Ydre Palads ligger Det Indre Palads, der fungerede som kejserens private område. Her kunne kejseren hvile sig, spise og arbejde uden at blive forstyrret. Der var adgang til Det Indre Palads igennem Den Himmelske Renheds Port (*qiánqīngmén* 乾清门), og ingen havde tilladelse til at krydse portens grænse, medmindre de var på vagt, i officielt ærinde eller var blevet tilkaldt af kejseren selv.

Lige udenfor Den Himmelske Renheds Port havde Den Store Rådsforsamling⁴ et kontor, så det var muligt for kejseren at adressere presserende sager på alle tider af døgnet. Grundplanen af Det Indre Palads fulgte præcis de samme forskrifter som Det Ydre Palads med tre store haller liggende i forlængelse af hinanden (dog i markant mindre skala). De tre haller er Paladset for Himmelsk Renhed (*Qiánqīnggōng* 乾清宫), Foreningens Hal (*Jiāotàidiàn* 交泰殿) og Paladset for Jordisk Ro (*Kūnnínggōng* 坤宁宫).

Paladset for Himmelsk Renhed blev brugt til formelle banketter, mens Foreningens Hal og Paladset for Jordisk Ro var kej-

serindens domæne. Foreningens Hal brugte kejserinden til at mødes med kvindelige medlemmer af den kejserlige familie, og Paladset for Jordisk Ro var hendes hjem.

På siderne af de tre haller lå østfløjen og vestfløjen, der husede kejserens konkubiner, og i den nordlige sektion boede kejserens sønner. Paladset for Medfølelse og Ro (*Cínínggōng* 慈宁宫) var placeret længere mod vest og var hjemsted for afdøde kejseres enker. Kejseren selv boede i vestfløjen i Paladset for Sindets Dyrkelse (*Yāngxīndiàn* 养心殿)

KEJSERENS NYE KLÆDER PÅ RUNDTUR I BEIJING

Den kinesiske kejser var altid iført en *cháofú* 朝服, når han var ude i officielt ærende. En *cháofú*-dragt er lavet af silke og

blev kun båret af kejseren under vigtige ritualer eller forsamlinger ved hoffet. Udover dragten bestod sættet af en hat, et bælte, en Halskæde⁵ med 108 perler, et par støvler og en mørkeblå overjakke, der altid var prydet med sirlige broderier af den femkloede kejserlige drage på skuldre, bryst og ryg.

Det gennemgående farvetema i kejserens garderobe var, som de fleste ved, gul, men ved specifikke højtider og ofringer blev andre farver taget i brug. Det var for eksempel tilfældet ved solhverv og jævndøgn, hvor kejseren i stedet var iført et farvetema, der passede til de pågældende ceremonielle pligter og matchede det alterkar, hvor den rituelle ofring skulle foregå.

5 Alle hofhalskæder består af præcis 108 perler, og hver 27. perle er adskilt af en større perle, der er lavet af et anderledes materiale.

Chaofu.

Kejserens pelskåbe

Disse forpligtelser var spredt ud over Beijing og var årligt tilbagevendende begivenheder. Den traditionelle kinesiske kalender inddeler året i 24 soltermer, og hvert af de næste fire eksempler angiver starten på en solterm.

Ved vintersolhvervsferien (*Dōngzhì* 冬至) var kejseren iført en blå *cháofú* og en dertil hørende Halskæde lavet af de blå smykkesten lapis lazuli. Alterkarret var placeret i Himlens Tempel (*Tiāntán* 天坛) i det sydøstlige Beijing.

Ved forårsjævndøgn (*Chūnfēn* 春分) var kejseren iført en rød *cháofú*. Den kejserlige Halskæde var lavet af smukke røde koralperler, der matchede farven på alterkarret. Alteret og det dertil hørende alterkar havde hjemme i Solens Tempel (*Rítán* 日坛), et område, der nu er en offentlig park i Beijings Chaoyang-distrikt.

KEJSERENS SOMMERTØJ, eksempel

Somrene i Beijing kan være meget varme og fugtige med hyppige skybrud. Kejserens sommergarderobe skulle derfor være behagelig og luftig, uden for meget overskydende stof.

Følgende er et eksempel på, hvad kejseren ville bære ved sommertilværelsesferien d. 21. juni.

- En gul *cháofú* lavet af satin.
- En embedsjakke lavet af mørkeblå satin og udsmykket med fire broderede mønstre af den femkloede kejserlige drage.
- En embedshat sammensat af strimler af enten rattan, strå eller bambus og dækket af et silkeklæde. På hattens front sidder en gylden Buddha, og i nakken er der placeret en drage.
- Et bælte, typisk lavet af satin med broderede mønstre.
- En embedshalskæde bestående af 108 ravperler. Hver 27. perle er separeret af en større perle af et andet materiale.
- Et par støvler lavet af satin og med en sål lavet af træ.

Ved efterårsjævndøgn (*Qiūfēn* 秋分) var kejseren iført en turkisblå *cháofú* (en farve, der oftest bliver refereret til som månehvid). Denne dragt, og den dertil hørende Halskæde af turkise sten, bar kejseren til Månens Tempel (*Yuètán* 月坛) i Beijings Xicheng-distrikt.

Ved sommertilværelsesferien (*Xiàzhì* 夏至) bar kejseren en *cháofú* i den traditionelle gule farve med en Halskæde bestående af rav. Destinationen under *Xiàzhì* var Jordens Tempel (*Dìtán* 地坛) i Beijings Dongcheng-distrikt.

KEJSERENS VINTERTØJ, eksempel

Vinteren i Beijing kan være bidende kold og vindblæst. Kejseren vintergarderobe skulle derfor være varm og vindtæt.

Følgende er et eksempel på, hvad kejseren ville bære ved vintersolhvervsøfringen d. 22. december.

- En blå *cháofú* lavet af satin og pels fra en brun zobel.
- En embedsfrakke lavet af mørkeblå satin og udsmykket med fire broderede mønstre af den femkloede kejserlige drage. Dertil kunne kejseren bære en pelsfrakke lavet af sort ræv og zobel med en mørkeblå silkeforing.
- En embedshat med en kant lavet af zobel eller sort ræv. Over kanten var der frynser lavet af rød silkesnor og i toppen sad en knap⁶. Knappen er pyntet med gulddrager og perler i varierende størrelse.
- Et bælte af satin med broderede mønstre.
- En embedshalskæde lavet af 108 perler af lapis lazuli. Hver 27. perle er separeret af en større perle af et andet materiale.
- Et par støvler lavet af satin og foret med pels fra en zobel. Støvlesålen er lavet af træ.

⁶ En knap er et element, der markerer toppen eller enden af et objekt, ofte tænkt til at være et dekorativt træk.

⁷ En zobel er et lille rovdyr af mårfamilien, der lever i Sibirien.

HVEM BÆRER HVAD OG HVORNÅR?

Den kinesiske Qing-kejsers formelle garderobe var delt op i fem underkategorier: officielle klæder, festklæder, hverdagsklæder, rejseklæder og militære klæder. Disse kategorier var ydermere delt op i sommer- og vintertøj. Det sidste var vigtigt, da Beijing er ekstrem kold om vinteren (med temperaturer langt under frysepunktet og bidende kolde vinde) og brændende varm om sommeren.

Som tidligere nævnt bar kejseren altid en *cháofú*-dragt, når han var i officielt ærinde. En *jífú* 吉服 dragt blev derimod brugt ved festlige lejligheder som festivaler og kejserlige banketter og var mindre formel end en *cháofú*. En *chángfú* 常服 blev brugt ved mere almindelige lejligheder, hvor en *cháofú* eller en *jífú* ville være upassende beklædning.

Det skal dog siges, at kejseren stadig bar en *chángfú* i officielt ærinde, så den skal endelig ikke ses som værende hverdagstøj. Kejseren bar en *chángfú*, når han inspicerede forberedelserne til rituelle ofringer, og når han studerede klassiske tekster. Rejseklæder blev brugt ved ekskursioner og jagtture, og militære klæder blev brugt ved militære inspektioner.

En persons placering i paladshierarkiet bliver afsløret af den materiale/farve/motiv-kombination, man bar. Den officielle Qing-dynasti tekst *Dàqīng huidiǎn shìlì* 大清會典事例 giver læseren en udførlig beskrivelse af hvilke materialer, farver og motiver, der er reserveret til kejseren, til hans familiemedlemmer, til adelsmænd og endelig til embedsmænd.

I det følgende eksempel ser vi, hvordan det er muligt at identificere rang ud fra farve- og materialevalg i en pelskåbe.

- Kejsers pelskåbe blev altid lavet af pels fra en sort ræv eller en zobel⁷. Foret på kåben var lavet af lysegul satin.
- Tronarvingen bar en pelskåbe af sort ræv foret med abrikosgul satin.
- Kejsers andre sønner bar kåbe af zobel foret med gyldengul satin.

Herefter blev pels rangeret i følgende orden: Blå ræv, mink, los, leopard og gul ræv. Hvis man var en embedsmand under tredje rang, havde man ikke tilladelse til at bære pels overhovedet.

KEJSERENS SYMBOLER OG MOTIVER

Ligesom farver spillede en stor rolle under Qing-dynastiet, så gjorde symboler og motiver det også. F.eks. var en fønix et motiv, der kun var tilladt for kejserinden og

højtrangerede konkubiner. Som før nævnt var den femkloede drage reserveret kejseren, og tegnene for dobbelt lykke *shuāngxǐ* 双喜 blev kun broderet på tøj båret af kvinder.

Det allerhelligste mønster var de tolv kejserlige symboler: solen, månen, stjernekonstellation, bjerg, drage, blomstrende væsen (oftest afbilledet som en fasan), øksehoved, tegnet *jí* 吉 stående ryg-mod-ryg, alterkar, vandgræs, flamme og korn. Disse symboler blev kun båret af kejseren selv.

Solen blev ofte afbildet med en trebenet fugl i midten og månen med en hare i midten⁸. Solen er altid placeret på kejsers højre skulder, og månen er altid placeret på hans venstre. Sammen med stjernekonstellationen symboliserer solen og månen, at kejseren er i harmoni med himlen (altså det guddommelige). Bjerget, dragen og det blomstrende væsen er repræsentanter for ting på jorden. Øksehovedet, *jí* stående ryg-mod-ryg og alterkarret symboliserer tilbedelse af forfædre. Vandgræs, flammen og kornet symboliserer tre af de fem elementer.

Qing-dynastiets hof var hjemsted for masser af symboler, motiver og kombinationer, der alle havde det formål at identificere ejermandens plads i Den Forbudte By. Rangeringen af prinser, konkubiner, adelsmænd og embedsmænd var nærmest uendelig, og de bar hver især specifikke kendetegn i deres beklædning. Således kunne man ud fra påklædning, farver, materiale og motiver konkludere, hvem vedkommende var, og hvortil de havde adgang.

⁸ Et letgenkendeligt symbol i nutidens Kina, da det ses på alt fra nøgleringe, lykønskingskort og T-shirts.

⁹ Dette er grundet den kinesiske overtro om, at der bor en fugl på solen og en hare på månen.

Peder Havemann er sinolog med særlig fokus på kultur og formidling, kunst og litteratur. Bor nu efter flere år i Kina og England i Danmark.

